

Toelichting voorlopig macrobudget 2024

Deze toelichting biedt inzicht in de raming van het voorlopig macrobudget 2024 op grond van artikel 69, eerste lid, van de Participatiewet (Pw). Het macrobudget 2024 wordt definitief vastgesteld in september 2024.

Onderstaande tabellen geven cijfermatig inzicht in het voorlopig macrobudget 2024. Het totale macrobudget voor 2024 bedraagt € 6.958,5 mln. en is € 300,4 mln. hoger dan het definitieve budget voor 2023 (€ 6.658,1 mln.). Binnen het macrobudget kan een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds het budget voor bijstandsuitkeringen, waar de algemene bijstand, IOAW, IOAZ en het Bbz 2004 onder vallen, en anderzijds het budget voor het verstrekken van loonkostensubsidies (LKS).

In tabel 1 is de opbouw van het macrobudget voor 2024 weergegeven. Het voorlopig budget 2024 voor algemene bijstandsuitkeringen en IOAW- en IOAZ-uitkeringen is € 208,7 mln. hoger geraamd dan het definitieve budget dat voor 2023 voor deze regelingen is verstrekt. Tevens is het voorlopige LKS-budget 2024 € 91,7 mln. hoger dan het definitieve budget 2023.

Tabel 1. Macrobudget bijstand en LKS 2024 (in miljoenen euro's)

Deelbudget	Bedrag
I. Budget bijstandsuitkeringen	6.451,4
Algemene bijstand	6.159,4
IOAW	209,9
IOAZ	31,1
Bbz	50,9
II. LKS-budget	507,1
Budget (voor uitname vangnet*)	6.958,5

Toegepaste systematiek

Voor 2024 is het macrobudget vastgesteld conform de gebruikelijke systematiek van de Pw. De methodiek is beschreven in de Memorie van Toelichting van de WWB (Kamerstukken II, vergaderjaar 2002-2003, 28 870, nr. 3) en een brief aan de Tweede Kamer van 2 juli 2004 (Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 28 870, nr. 117). Uitgangspunt hierbij is dat voor alle gemeenten samen een toereikend macrobudget wordt vastgesteld.

Het macrobudget wordt voorlopig vastgesteld in september voorafgaand aan het uitvoeringsjaar. Het macrobudget 2024 wordt gedurende het jaar nog bijgesteld naar aanleiding van gewijzigde inzichten in conjunctuur, realisaties uit het voorgaande jaar, rijksbeleid en loon- en prijsbijstelling (lpo). Hierover zullen gemeenten geïnformeerd worden bij het nader voorlopig budget in het voorjaar van 2024 en bij de definitieve publicatie van de budgetten eind september 2024. Het definitieve macrobudget wordt bepaald door uit te gaan van de gerealiseerde prijs en het gerealiseerde volume in het voorgaande jaar, van een inschatting van de effecten van de conjunctuur en rijksbeleid in het begrotingsjaar zelf en van een indexering van de gemiddelde prijs. Voor de conjunctuurraming worden de actuele en onafhankelijke rekenregel en de autonome correctie van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd.

LKS-budget

Gemeenten worden op basis van de laatst bekende realisaties voor LKS gefinancierd. Bij de vaststelling van het voorlopig budget is uitgegaan van de realisaties twee jaar voorafgaand aan het budgetjaar. Bij het definitieve budget zal van de realisaties van het voorgaande jaar worden uitgegaan. Er wordt een apart LKS-deelbudget geraamd, op basis van een zo goed mogelijke inschatting van de te verwachten uitgaven aan LKS van alle gemeenten gezamenlijk.

Uitname voor vangnetuitkeringen

Gemeenten met tekorten boven een eigenrisicodrempel kunnen onder voorwaarden een beroep doen op een vangnetuitkering. Toegekende vangnetuitkeringen worden bekostigd vanuit het macrobudget. Over 2022 wordt naar verwachting voor € 8,6 miljoen aan vangnetuitkeringen toegekend. De definitieve reservering op het macrobudget wordt vastgesteld bij de definitieve vaststelling van de budgetten in september 2024.

I. Budget bijstandsuitkeringen

Deelbudget algemene bijstand

Het voorlopige budget 2024 voor de algemene bijstand bedraagt € 6.159,4 mln. Dit is ca. € 238,1 mln. hoger dan het definitieve bijstandsbudget voor 2023 (€ 5.921,4 mln.). Het voorlopige budget 2024 is opgebouwd uit een geraamd bijstandsvolume van 353 duizend uitkeringen en een geraamde prijs van € 17,4 duizend. De totstandkoming van het volume en de prijs worden hieronder nader toegelicht.

Volume: het geraamde gemiddelde volume 2024 van 353 duizend bijstandsuitkeringen is als volgt opgebouwd:

Tabel 2a: Raming volume algemene bijstand 2024 (aantallen x dzd.)

Tabel 2a. Raming volume Bijstand 2024	
A. 'Realisaties' 2023	339,768
B. Effecten Rijksbeleid	7,224
C. Effecten conjunctuur	6,303
Geraamd volume 2024	353,294

Toelichting tabel volume

- A. Basis voor de raming voor 2024 is het 'gerealiseerde' volume in 2023. Op dit moment betreft dit nog een raming. De realisaties over 2023 worden in de loop van 2024 bekend. Deze worden meegenomen in de toelichting op het definitief macrobudget 2024 in september 2024.
- B. Dit zijn de verwachte effecten van het rijksbeleid. Grootste effecten daarbij zijn:
- De invoering van de Participatiewet waardoor gedeeltelijk arbeidsgehandicapten geen aanspraak meer kunnen maken op Wajong of WSW, zorgen in totaal voor een toename van circa 4,4 duizend uitkeringen.
 - Een andere beleidswijziging die nog in 2024 doorwerkt betreft de afbouw van de IOAW-populatie (0,8 duizend).
 - Door de verhoogde instroom van statushouders in 2023 wordt het bijstandsvolume in het macrobudget in 2024 extra opgehoogd met 5,7 duizend uitkeringen.
- C. Effecten conjunctuur: het effect van de conjunctuur volgt uit de verwerking van de MEV-raming aan de hand van de rekenregel van het CPB. De werkloze beroepsbevolking stijgt naar verwachting in 2023 met ca. 10 duizend personen en zal in 2024 naar verwachting met ca. 44 duizend personen stijgen. Op basis van de rekenregel zorgt dit voor een stijging van het bijstandsvolume met 6,3 duizend uitkeringen in 2024. Een uitgebreide toelichting op de CPB-raming is te vinden op de website van het CPB.

Prijs: De gemiddelde prijs wordt voorlopig geraamd op € 17.434 per jaar. Deze prijs is als volgt opgebouwd:

Tabel 2b. Raming gemiddelde prijs Bijstand 2024 (x € dzd.)	
A. 'Realisaties' 2023	17,434
B. Effecten Rijksbeleid	0,000
C. Aanpassing LPO	0,000
Geraamd gemiddelde prijs 2024	17,434

Toelichting tabel prijs

- A. *'Realisatie' 2023:* De basis voor de raming voor 2024 is de 'gerealiseerde' prijs in 2023. Op dit moment betreft dit nog een raming, de realisaties over 2023 worden in de loop van 2024 bekend. De werkelijke prijs in 2024 zal worden betrokken bij de vaststelling van het definitief macrobudget 2024.
- B. *Effecten Rijksbeleid:* Er zijn geen geraamde effecten van het rijksbeleid op de gemiddelde prijs van een bijstandsuitkering in 2024.
- C. *Aanpassing LPO:* Bij de voorlopige vaststelling van het budget voor 2024 wordt nog geen rekening gehouden met loon- en prijsbijstelling (LPO). Zoals gebruikelijk wordt de LPO meegenomen bij de definitieve vaststelling van het macrobudget 2024 (in september 2024).

Overige deelbudgetten bijstandsbudget

Hieronder worden de overige deelbudgetten van het bijstandsbudget toegelicht. Tabel 1 (zie pagina 1) geeft de omvang van de deelbudgetten weer, tabel 3 splitst deze uit naar volume en prijs.

Het deelbudget **IOAW** daalt in 2024 ten opzichte van het budget voor 2023. Dat komt voornamelijk door de afbouw van de IOAW als gevolg van de voorwaarde dat de IOAW alleen open staat voor mensen die vóór 1 januari 1965 zijn geboren (- € 30,8 mln.).

Het deelbudget **IOAZ** neemt in 2024 licht toe t.o.v. het definitieve budget 2023 door de stijging van de AOW-leeftijd (+ € 1,4 mln.).

Het deelbudget **Bbz** blijft in 2024 even hoog als de definitieve raming 2023. Tabel 3 geeft de voorlopige aantallen en bedragen weer per deelbudget.

Tabel 3. Deelbudgetten naar volume en prijs 2024

	Volume	Prijs (€)
I. Budget bijstandsuitkeringen		
Algemene bijstand	353.294	17.434
IOAW	12.130	17.304
IOAZ	1.676	18.553
Bbz	2.830	18.000
II. LKS-budget	43.779	11.583

II. LKS-budget

Vanaf budgetjaar 2022 wordt het LKS-budget op basis van realisaties gefinancierd. Het LKS-budget voor 2024 bedraagt € 507,1 mln. Dit geschatte budget is € 91,7 mln. hoger ten opzichte van het definitieve LKS-budget voor 2023 (€ 415,3 mln.). Het LKS-budget neemt toe doordat de doelgroep van LKS sinds de invoering van de Participatiewet ingroeit (€ 69,4 mln.) en de doorwerking van de invoering van de nieuwe LKS financiering (€ 1,7 mln.). Daarnaast zorgt de invoering van het minimumuurloon voor een hogere gemiddelde prijs (€ 20,5 mln.).